

УДК. 378.147

Исмаилов Аваз Эргешович

канд. хим. наук, доцент кафедры
«Криминалистика, судебная экспертиза и таможенное дело»,
Ошский государственный университет

Исмаилов Аваз Эргешович

хим. илим. канд. «Криминалистика, соттук экспертиза жана бажы иши» кафедрасынын
доценти, Ош мамлекеттик университети

Ismailov Avaz Ergeshovich

candidate of Chemical Sciences, Associate Professor of the Department of Criminalistics,
Forensic Examination and Customs Affairs, Osh State University

Турдубаева Гулсара

канд. пед. наук, заведующая отдела кадров Ошского государственного университета

Турдубаева Гулсара

пед. илим. канд. «Ош мамлекеттик университетинин кадрлар бөлүмүнүн башчысы»,
Ош мамлекеттик университети

Turdubayeva Gulsara

candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Human Resources Department
of Osh State University, Osh State University

Апишова Анар Рискуловна

преподаватель цикла «Естествознание» Финансово-юридического колледжа,
Ошский государственный университет

Апишова Анар Рискуловна

Финансы-юридикалык колледжинин «Табият таануу» циклинин окутуучусу

Apishova Anar Riskulovna

lecturer of the cycle «Natural Sciences» of the Financial and Law College,
Osh State University

Мурзаканов Медет Акбарович

старший преподаватель кафедры «Криминалистика, судебная экспертиза
и таможенное дело», Ошский государственный университет

Мурзаканов Медет Акбарович

«Криминалистика, соттук экспертиза жана бажы иши» кафедрасынын улук окутуучусу,
Ош мамлекеттик университети

Murzakanov Medet Akbarovich

senior lecturer at the Department of Criminalistics, Forensic Examination and Customs Affairs,
Osh State University

СЕМИНАР - КАК АКТИВНАЯ ФОРМА ОБУЧЕНИЯ

СЕМИНАР - ОКУТУУНУН АКТИВДҮҮ ФОРМАСЫ КАТАРЫ

A SEMINAR IS AN ACTIVE FORM OF LEARNING

Аннотация. В статье рассказывается о семинаре, который используется в качестве формы обучения в сфере образования. Описаны его отличия от других видов обучения, задачи, цели, место в учебном процессе. Также представлена информация о видах семинарских занятий, формах организации.

Кроме того, в статье рассматриваются методы, используемые для проведения семинара, и говорится, что эффективный результат урока будет зависеть от отличной подготовки преподавателя и студентов. В данной форме урока говорится о повышении интереса учащихся к

предмету, а также о формировании у них навыков воли, терпения для преодоления трудностей, возникающих при усвоении учебного материала.

На практике установлено, что семинар-это особая форма обучения. Его основной смысл заключается в том, что на таком уроке студенты самостоятельно готовят доклады, рефераты к отдельным вопросам и заданиям по теме семинара, а выполненная работа обсуждается на уроке.

Авторами дана характеристика основных видов семинарского занятия, определены критерии его эффективности.

Ключевые слова: семинарское занятие, конференция, реферат, просеминар, спецсеминар, доклад, дискуссия, закрепление, современные технологии, семинар в форме беседа.

Аннотация. Макалада билим берүү тармагында окутуунун бир формасы катары колдонулуп келе жаткан семинардык сабак туурасында жазылды. Анын окутуунун башка түрлөрүнөн айырмачылыгы, милдеттери, максаттары, окуу процессиндеги орду туурасында баяндалган. Ошондой эле семинардык сабактын түрлөрү, уюштуруунун формалары туурасында маалымат берилген.

Мындан сырткары, макалада семинардык сабакты өтүүдө колдонулган ыкмалар каралган жана сабактын натыйжалуу чыгышы окутуучу жана студенттердин мыкты даярдыгынан көз каранды болору айтылган. Сабактын бул формасында студенттердин сабака болгон кызыгуусу жогорулай тургандыгы, жана окуу материалын өздөштүрүүдө келип чыккан кыйынчылыктарды жеңүү үчүн эрктүүлүк, чыдамкайлык сапаттары калыптанары туурасында айтылган.

Семинардык сабак окутуунун өзгөчө формасы экендиги практика жүзүндө аныкталган. Анын негизги маани - маңызы болуп, мындай сабакта студенттер семинардын темасы боюнча айрым бир суроолорго жана берилген тапшырмаларга доклад, рефераттарды даярдоо менен өз алдынча даярданышары жана аткарылган иштер сабакта талкууланары жазылган.

Авторлор тарабынан семинардык сабактын негизги түрлөрүнө мүнөздөмө берилген, анын натыйжалуулугунун критерийлери аныкталган.

Негизги сөздөр: семинардык сабак, конференция, реферат, просеминар, спецсеминар, доклад, дискуссия, бышыктоо, заманбап технологиялар, аңгемелешүү формасындагы семинар.

Annotation. The article describes a seminar that is used as a form of education in the field of education. Its differences from other types of education, tasks, goals, and place in the educational process are described. Information on the types of seminars and forms of organization is also provided. In addition, the article discusses the methods used to conduct the seminar, and states that the effective outcome of the lesson will depend on the excellent training of the teacher and students.

This form of the lesson talks about increasing students' interest in the subject, as well as the formation of their willpower and patience skills to overcome difficulties encountered in mastering the educational material.

In practice, it has been established that a seminar is a special form of education. Its main meaning is that in such a lesson, students independently prepare reports, abstracts for individual questions and assignments on the topic of the seminar, and the completed work is discussed in the lesson.

The authors give a description of the main types of seminar classes, and define criteria for its effectiveness.

Keywords: seminar session, conference, abstract, pro-seminar, special seminar, report, discussion, consolidation, modern technologies, seminar in the form of a conversation.

Семинардык сабак бул, жогорку чыгармачылык менен эмгектенүүгө үйрөтүү окуу жайларында кеңири колдонулган максатында уюштурулат [7]. Окутуунун бул практикалык сабактын бир түрү болуп, формасы жогорку окуу жайларда, ошондой студенттерди өз алдынча билим алууга, эле коллеждерде жана техникумдарда

студенттерди группалык окутуу үчүн колдонулат. Студенттер семинардык сабактын жардамында окуу процессине тереңирээк сүңгүп киришип, окуу программасын жакшылап өздөштүрүүгө жетишишет [2].

Семинардык сабактар көбүнчө гуманитардык дисциплиналар боюнча уюштурулат жана бул сабактарда студенттер реферат, адабияттардан конспект жазууну, материалды оозеки айтып берүүнү, ошондой эле илимий жоболорду жана тыянактарды коргоону үйрөнүшөт. Мындан сырткары, коомдук, техникалык жана табигый дисциплиналарды окутууда да семинар кеңири колдонулуп келе жатат.

Семинардык сабактын негизги максаты – студенттерге жаңы маалыматтарды берүү гана эмес, алардын алган билимдерин тереңдетүү, бекемдөө, ошондой эле билим жана көндүмдөрдү колдоно билүүгө үйрөтүү болуп саналат.

Семинардык сабактын негизги өзгөчөлүгү – анда дайыма талкуунун элементтери кездешет, окутуучу менен студенттин ортосунда диалог жүргүзүлөт. Семинардык сабак бул, окутуунун башка формаларынан төмөнкүдөй өзгөчөлүктөрү менен айрымаланат: Семинардык сабакта студенттер өз алдынча иштөөнүн жолдорун (бир нече адабият булактары менен иштөөнү, бир эле суроонун ар кайсыл авторлор тарабынан ар кандайча берилгенин салыштырууну, өз алдынча жалпылоону жана тыянак чыгарууну) үйрөнүшөт [3].

Семинардык жана лекциялык сабактардын окшоштук жана айырмачылык жактары

Окшоштук жагы: Эгерде бир эле группа болсо, анда сабактын бул эки формасында тең студенттердин саны бирдей болот, окуу убактысы чектелүү болот, булардын экөө тең окуу программасына шайкеш келет жана окутуучунун катышуусу менен өтүлөт.

Айырмачылыгы: Семинарда студенттер өз алдынчалуулукка көбүрөөк ээ болушат. Мындан сырткары, семинардык сабакта окутуучу багыт берүүчү жана уюштуруучу адамдын кызматын, ал эми лекцияда болсо маалымат берүүчү адамдын кызматын аткарат. Ал эми семинардык сабакта болсо студенттер, тетирисинче, б.а. маалымат берүүчү милдетти аткарышат [4].

Лекция - жогорку окуу жайындагы студенттерге теориялык материалдарды жеткирип берүү үчүн окутулат. Бул сабак негизинен бүтүндөй курс үчүн же агым үчүн чоң аудиторияда өтүлөт. Студенттерге лекцияга даярдануунун да, сабакта жооп берүүнүн да зарылдыгы болбойт. Алардын милдети - лекцияга катышуу, лектордун айткандарын кунт коюп угуу жана конспект жазып алуу болуп саналат. Бирок, алардын лекциялык материалды канчалык деңгээлде кабыл алгандыгын семинардык сабакта гана аныктап алууга болот [8].

Семинардык сабактын келип чыгуу тарыхы

Семинар - «seminarium» деген латын тилинен алынган алынган. Бул сөздү түздөнтүз которгондо, “көчөт олтургузуу” дегенди түшүндүрөт. Ал эми бул сөздү маанисине карап, окутуучунун балдардын аң сезимине билимдин орнотушу деп түшүнүүгө болот.

Адабияттарда семинар туурасында бир топ тарыхый маалыматтар жазылган. Айта кетсек, алгачкы семинарлар байыркы мезгилде Грецияда өткөрүлө башталган. Ошол кезде болуп өткөн семинарларда окумуштуулар негизинен геометрия, математика жана философия боюнча маселелерди талкуулашкан. Алар мындай талкууларды өткөрүү менен чындыкты табууга аракет кылышкан [9].

Окутуунун бул формасы Батыш Европада XVII кылымдан баштап, ал эми Россияда XIX кылымдан баштап колдонула башталган. Алгачкы өтүлгөн семинардык сабактар практикалык мүнөзгө ээ болуп, студенттер окумуштуулардын жетекчилиги алдында иштешкен. Алар семинардын жардамында тиешелүү дисциплиналардын теориялык курстарын, илимий изилдөө иштерди жүргүзүүнүн ыкмаларын өздөштүрүшкөн. Окутуунун бул формасы өзүнүн натыйжалуу жактарын көрсөткөндүктөн, билим берүү тармагында азыркы учурга чейин колдонулуп келе жатат. Семинарлар мындан сырткары, өндүрүш тармагында да өткөрүлүп турулат [2].

Өндүрүш тармактарында уюштурулган семинарлар

Семинарлар бир гана жогорку окуу жайларында эмес, коомдун башка сфераларында да колдонулат. Ал семинарларда

катышуучулардын ортосунда ар кандай суроо - жооптор, дискуссиялар уюштурулуп, өндүрүштөгү актуалдуу болгон маселелер чечилет.

- Коомдук мекемелерде - мамлекеттик органдардын өкүлдөрү менен жолугушууларды, регионалдык жана эл аралык конференцияларды, корпоративдик жыйындарды, квалификацияны жогорулатуу курстарын уюштуруу үчүн өткөрүлөт.

- Илимий чөйрөдө (илимдин ар кайсыл тармагында - химия, физика, математика, фармацевтика ж. б.) маселелерди талкуулоо үчүн өткөрүлөт.

- Маданият, өнөр – жай жана башка тармактагы кызматкерлер өз тажрыйбаларын жайылтуу үчүн, маселелерди чечүүнүн жолдорун издеп табуу үчүн өткөрүлөт.

Жалпысынан алганда, өндүрүш тармагында, илимий жана кесиптик мекемелерде семинарлардын өткөрүлүп турулушу кызматкерлердин жаңы маалыматтарды кабыл алуусуна, тажрыйба алмашуусуна, ошондой эле актуалдуу маселелердин чечилишине жардам берет [6].

Өндүрүш тармактарында өткөрүлүүчү семинарды уюштурууда аткарылган иш-аракеттер:

- Баяндамачылар менен кабарлашып, семинар өтүлүүчү күндү аларга эстетип туруу керек (адатта, 7-10 күн алдын).

- Иш-чарага 7-14 күн калганда, авторлордун презентацияларын текшерип көрүү керек (программанын иштешин, слайддарга кошумча материалдарды киргизүү маселесин, материалдардын тиешелүү талаптарга жооп беришин ж.б.).

- Семинардын башталарга 24-36 саат калганда, баяндамачылар менен кабарлашуу керек (эгерде баяндама жасаган адамда кандайдыр бир көйгөй жаралып калса, анда иш-чаранын жүрүшүнө түзөтүү киргизүү керек болот).

- Семинардын башталышына кеминде 1 саат калганда катышуучуларды каттоодон өткөзүү керек (баяндамачылар жана административдик кызматкерлер эртерээк келиши зарыл).

Катышуучуларды каттоо учурунда, залдын ичинде төмөнкү иштер аткарылышы керек:

- техник - адистер компьютерлерди, залды жарыктандырууну, микрофондорду текшерип чыгышат;

- баяндама жасай турган өкүлдөр презентациялар жүктөлгөн файлдарды алып баруучуга өткөрүп беришет;

- семинардын уюштуруучулары катышуучулардын санын такташат.

Бирок бүгүнкү күндө окуу процессин семинардык сабактарсыз элестетүү мүмкүн эмес. Ошондуктан окуу процессинде өткөрүлүүчү семинардык сабактарга кеңири токтолобуз [2].

Билим берүү тармагында уюштурулган семинардык сабактар

Билим берүү тармагында окутуунун семинардык формасы окуу процессинин бир бөлүгүн түзгөндүктөн, 2-3 жумалык лекциядан кийин өтүлө баштайт. Мындай сабакта студенттер окутуучунун жетекчилиги астында эң негизги деп эсептелинген орчундуу темалар, суроолор жана түшүнүктөр боюнча докладдарды, рефераттарды жазып келишип, аларды чогуу талкуулашат.

Бизге белгилүү болгондой, лекциялар бүтүндөй бир курс же агым үчүн чоң аудиторияда өтүлөт, студенттер лекцияда теориялык материал менен таанышышат. Лекцияга студенттер даярданып келишпейт, алардын милдети — лекцияга катышуу, лекторду кунт коюп угуу жана конспект жазуу болуп саналат. Бирок, алардын лекциялык материалды канчалык деңгээлде өздөштүргөндүгү семинардык жана практикалык сабактарда гана текшерилет. Семинардык сабак адатта, 30га жакын студенттен турган чакан топто өткөрүлөт жана студенттер окутуучунун жетекчилиги астында тиешелүү дисциплинанын маанилүү болгон негизги темаларын жана ал темага тиешелүү татаал же кызыктуу суроолорду талкуулашат [9]. Семинарда студенттер докладдарды даярдоо, тесттерди, көнүгүүлөрдү иштөө аркылуу өздөрүнүн аткарган иш аракеттеринин жардамында да алышат.

Семинардык сабактын эффективдүүлүгү тандалып алынган предметке, ошондой эле семинардын кандай формада өткөрүлүшүнө да жараша болот. Мисалы, кээ бир семинарларда студенттер дискуссияга ка-

тышууну жана ой жүгүртүүнү үйрөнүшсө, ал эми кээ бирлеринде теманы өз алдынча окуп үйрөнүүнү өздөштүрүшөт. Кандай гана формада өтүлбөсүн, окутуунун бул түрү студенттердин өз иш аракеттеринин натыйжасында билимге ээ болушуна негизделген. Семинарда студенттер окутуучудан гана маалымат алышпастан, аны менен түздөн-түз байланышта болуу менен иштешет, башкача айтканда өз пикирлерин билдиришет, үй тапшырмаларын даярдашат, докладдарды даярдашат, тестен өтүшөт, жалпылап айтканда сабака өздөрү активдүү катышышат [2].

Семинардын жардамында студенттер төмөнкү нерселерге ээ болушат:

- теориялык билимдерин практикада колдонууну үйрөнүшөт;
- академиялык жана кесиптик маалыматтар менен иштөөнү үйрөнүшөт;
- ой жүгүртүүгө жана талкууга катышууга үйрөнүшөт;
- студенттик иш кагаздарды жазууну үйрөнүшөт.

Жогорку окуу жайларында өткөрүлүүчү семинардык сабактын түрлөрү

Жогорку билим берүүнүн заманбап системасында негизинен семинарлардын үч түрү колдонулат:

Пресеминардык сабактар – адатта, биринчи курстар үчүн өткөрүлөт. Аны уюштуруунун негизги максаты - студенттерге маалымат булактары менен иштегенди жана сабака өз алдынча даярданганды үйрөтүү болуп саналат. Студенттер семинарга катышуу үчүн, реферат жана докладдарды даярдашат жана сабак учурунда ал материалдарды талкуулашат.

Семинардык сабактар - окуу процессине экинчи-үчүнчү курстан баштап киргизилет. Студенттер алдын ала берилген суроолорго, тапшырмаларга даярданып келишет жана алар боюнча талкуу өткөрүшөт. Ар бир студент сабакта группалаштарынын айткандарын өзүнүн жеке пикири менен салыштырат жана талкууга катышат. Семинардык сабакта талкууланган маселелер студенттин эсинде өмүр бою сакталып калышы мүмкүн [7].

Окутуучу ар бир студенттин жөндөмүнө карай иш алып барат. Сабактан жетишүүсү начар студенттерге алгач жөнөкөй суроолорду берип, аларды көпчүлүктүн ара-

сында сүйлөгөнгө үйрөтөт. Семинардык сабакта биргелешип иштөө принциби ишке ашырылат. Окумуштуулардын изилдөөлөрү боюнча, биргелешип иштөө менен билим алуу жакшы натыйжаны көргөзөт экен.

Спецсеминардык сабактар - адатта жогорку курстун студенттерине өтүлөт. Семинардын бул түрүндө студенттердин окуу материалдарына болгон илимий көз караштары калыптанат. Мындай сабактар көбүнчө негизги окуу программасына кирбеген темалар боюнча өтүлөт [5]. Семинардык сабактын бул түрүндө илимий иштерди аткарып жаткан жаш изилдөөчүлөр илимий маселелер боюнча өз пикирлерин айтышат жана чакырылган коноктор менен ой бөлүшүшөт.

Өткөрүүнүн максатына карай семинарлар мындай түрлөргө бөлүнөт:

- Дисциплиналар ортосунда өткөрүлүүчү семинарлар. Мындай сабакта ар кандай мазмундагы суроолор каралат. Бул семинарды өткөрүү үчүн тектеш дисциплиналардын окутуучуларын чакырууга болот.

- Тематикалык семинарлар - конкреттүү бир суроонун же теманын тегерегинде уюштурулат жана өткөрүлөт.

- Проблемалуу суроону талкуулоо максатында өткөрүлүүчү семинарлар – кайсыл бир проблемалуу суроону жалпы талкуулоо максатында уюштурулат.

- Багыт берүү максатында өткөрүлүүчү семинарлар. Мурда өтүлгөн темалардын жаңы аспектилерин талкуулоо үчүн, ошондой эле проблемалуу маселелерди чечүүнүн жолдорун табуу максатында өткөрүлөт.

Өткөрүүнүн форматына карай семинардык сабак мындай түрлөргө бөлүнөт:

Жогорку окуу жайында семинардык сабактар ар кандай формада өткөрүлөт. Анын активдүү формаларына: диспут, дискуссия, «тегерек стол», ролдук оюндар, «пресс-конференциялар» ж. б. формада өткөрүлүүчү семинардык сабактар кирет. Окутуучу маалыматты берүү үчүн эң натыйжалуу болгон семинардын формасын ар бир предметтин өзгөчөлүгүнө карай тандап алат [7].

Аңгемелешүү формасындагы семинардык сабактар

Сабак учурунда алдын ала түзүлгөн план боюнча аңгемелешүү жүргүзүлөт. Бул семинар студенттер үчүн эң кеңири та-

ралган формат болуп саналат. Окутуучу студенттерди аңгемеге тартуу үчүн ирети менен 5-6 суроо берет. Алар суроолорго кыскача эмес, кеңири түрдө жооп беришет. Бул форма студенттерди максималдуу түрдө сабакка тартууга мүмкүндүк берет.

Доклад жана рефераттарды талкуулоо формасындагы семинардык сабактар

Мындай семинар – тиешелүү теманын мазмунун түшүнүү үчүн студенттер бири-бирине жардам берүү максатында өткөрүлөт. Мында негизинен рефераттарды жана докладдарды угуу жана талкуулоо болуп саналат. Ар бир студент реферат же доклад жазыш үчүн тапшырмаларды алат, андан кийин даярдалган иштер аудиторияда угулат. Эгерде студент ишке жоопкерчиликтүү мамиле жасаса жана группалаштарынын айткандарын кунт коюп укса, анда өзүнүн убактысын үнөмдөө менен теманы терең билүүгө мүмкүнчүлүк алат [6].

Дискуссия, диспут формасында өткөрүлүүчү семинардык сабактар

Семинардын активдүү формаларынын бири - дискуссия болуп саналат. Дискуссия деген – бул, кандайдыр бир проблемалуу маселени, суроону ачык түрдө талкуулоо болуп саналат. Эгерде талкууланып жаткан суроо татаал, маанилүү болсо, башкача айтканда, альтернативдүү жооптор камтылса, анда дискуссия өзүнүн аталышын актаган болот [8].

Проблемалуу маселени студенттер алдында талкуулоонун дагы бир формасы – диспут болуп саналат. Анда өздөрүнүн көз караштарын билдирген эки тарап катышып, илимий же коомдук маанилүү маселени талкуулашат.

Семинар-диспуттун максаты - каралуучу маселеге баа берүү, дүйнөгө болгон көз карашты тастыктоо болуп саналат. Катышуучулар алдын ала иштелип чыгылган суроолор боюнча талкуу жүргүзүшөт, далилдерди, маалыматтарды даярдашат. Суроолорго жооп берүү үчүн жеке пикирлерди гана эмес, илимий маалыматтарды да пайдаланышат (окумуштуулардын изилдөөлөрүн, пикирлерин жана басылмаларды). Катышуучулардын милдети – айтылган ар кандай пикирлерди карап чыгуу менен маселени чечүү болуп саналат.

Конференция формасында өткөрүлүүчү семинардык сабактар

Мындай семинарлар адатта, дисциплинанын курсу толук окулуп бүткөндөн кийин жыйынтыктарды чыгаруу үчүн же учурдагы теманын аягында өтүлөт. Сабакты мындай форматта өтүүнүн максаты - алган билимдерди жалпылоо, жыйынтык чыгаруу болуп саналат. Студенттер алдын ала тапшырмаларды алышат жана ал тапшырмалар боюнча докладдарды өз алдынча даярдашат. Конференция түрүндө өтүлүүчү семинарлар докладдарды жана рефераттарды талкуулоо формасындагы семинарларга окшоп кетет. Бирок негизги айырмачылыгы, мында каралуучу теманын конкреттүү суроолору талкууланат.

Тегерек стол формасында өткөрүлүүчү семинардык сабак

Жогорку окуу жайында жыл ичинде жок дегенде бир жолу практик-адистер келишип, жолугушууларды өткөрүшөт. Семинарга окумуштуулар, коомдук ишмерлер, бийлик өкүлдөрү, чыгармачыл адамдар, белгилүү ишкерлер чакырылат. Алар студенттерге өздөрүнүн кесиби тууралуу айтып беришет, суроолорго жооп беришет, мастер-класстарды өткөрүшөт. Мындай иштер студенттерге келечектеги өзүнүн жумушу тууралуу көбүрөөк билүүгө, кесиптик сырларды түшүнүүгө жардам берет, андан ары жакшы билим алуусуна түрткү берет. Ошондой эле, мындай семинардык сабактар студенттер өндүрүшкө экскурсия кылып барган жерлерде өткөрүлүшү мүмкүн. Мындан сырткары, мындай жолугушууларды бир гана тандап алган кесиби боюнча адистер менен өткөрүү шарт эмес, илимдин ишмерлери менен да жолугушууларды өткөрүүгө болот [5].

Мастер-класс формасында өткөрүлүүчү семинардык сабактар. Буларды адатта, жогорку курстун студенттери белгилүү бир дисциплиналарды окуп үйрөнүүдө топтолгон тажрыйбаларды жана билимдери бөлүшүү үчүн өткөрүшөт.

Онлайн формасындагы семинардык сабактар. Бул ыкма студенттер үчүн да, окуу жай үчүн да окутуунун ыңгайлуу ыкма болуп саналат. Интернеттин жардамында семинардык сабак өтүү үчүн компьютер (же башка гаджет), байланышты

жакшы камсыздаган интернет жана видео-конференцияны өткөрүү үчүн программа керек болот.

Онлайн формасындагы семинарлардын артыкчылык жана кемчилдик жактары:

- Дистанттык окутууда студенттер менен байланышууга шарт түзүлөт.

- Окуу процессине башка шаарлардан, атүгүл башка өлкөлөрдөн алдыңкы окутуучуларды катыштырууга мүмкүнчүлүктөр болот. Студенттер кандайдыр бир себептерден улам сабакты өткөрүп жиберипсе, анда семинардын жүрүшү жазылган лентаны кайрадан көрүүгө болот.

Эгерде кемчилдик жактарына токтоло турган болсок, мындайча: Адам менен жандуу байланыштын жоктугунан улам студенттердин сабака көңүл буруусу төмөндөйт. Эгерде алар сабакка үйдө катыша турган болсо, тоскоолдуктар көп болушу мүмкүн. Сабактан бир минута да алаксыбоо керек, себеби анын жибин жоготуп коюу мүмкүн. Экрандын начар көрүнүшү, сигналдын кечигүүсү, программанын токтоп калышы - мунун баары материалды өздөштүрүүнү начарлатат. Ошондуктан, сабакка даярданууда мыкты кызмат көрсөтүүчү программаны тандоо керек [3].

Билим берүү мекемелери көңүл бура турган дагы бир жагдай болуп, автордук укук жана коопсуздук саналат. Биринчиден, окутуучу берген маалыматтар Интернетке кирип кетпеш керек. Экинчиден, студенттер сабак учурунда өздөрүн ыңгайлуу сезишип, туура эмес сөз айтуудан чочубашы керек. Ошондуктан видеоконференция үчүн каалаган эле сервис туура келе бербейт. Коргоочу инструменттери бар сервистерди тандап алуу керек.

Семинарларды өткөрүүдө билим берүүнүн жаңы технологияларын колдонуу

Семинар - студенттерге сапаттуу билим берүүдө эң керектүү болгон формат болуп саналат. Семинарда сабактын максатына жетүү үчүн окутуунун натыйжалуулугун

жогорулатуучу жаңы технологияларды колдонуу зарыл. Салттуу ыкма менен өтүлгөн семинарларда студенттер суроолорго жооп берип, материалды өздөштүрүү үчүн тапшырмаларды аткарып гана келишкен. Азыркы учурда бул иш аракеттер заманбап ыкмалар менен айкалыштырылып жүргүзүлөт.

Семинарда оюн ыкмаларынын колдонулушу. Студенттер семинарда билим алуу менен гана чектелбестен, ар кандай турмуштук кырдаалдарды, маселелерди чечүүнүн жолдорун да үйрөнүшөт. Бул үчүн оюн ыкмаларын колдонгон ыңгайлуу. Оюн ыкмасында ойдон чыгарылган же жашоодогу чыныгы кырдаалдар моделдештирилип көргөзүлөт. Студенттер семинарда жөн гана отчет жазууну же доклад даярдаганды гана үйрөнбөстөн, оюн ыкмасын колдонуу менен өздөрүнүн мүмкүнчүлүктөрүн сынап көрүшөт [2].

Семинарларда негизинен оюндардын төмөнкү түрлөрү көбүрөөк өткөрүлөт:

- викториналар (билимди текшерүү максатында уюштурулган оюндар);

- ишкердүүлүктү чагылдырып көргөзүүчү оюндар (өндүрүш процессин чагылдырып көргөзөт);

- ролдук оюндар (жашоодогу окуялар, кырдаалдар чагылдырылып көргөзүлүүчү оюндар);

- блиц-суроолор (кыска убакыттын ичинде суроолорго жооп берүү);

- дидактикалык оюндар.

Мындан сырткары, азыркы учурда тренингдер кеңири колдонулууда. Окутуунун бул формасы - билимди кыска убакыттын ичинде тездик менен өздөштүрүү максатында уюштурулат [6]. Окутуунун бул түрүндө сабакка катышуу үчүн көбүнчө ар кайсыл тармактан адистер чакырылат. Адистер студенттерге пайдалуу маалыматтарды беришет, ошондой эле алар менен аңгемелешүү жүргүзүшөт. Эгерде студенттер лекцияда билимге гана ээ болсо, ал эми семинарда болсо, алган билимин иш жүзүндө колдонууга үйрөнүшөт.

Адабиятгар

1. Пилипец Л.В., Абышева Н.Ю. Семинарские занятия в образовательном процессе школы // Современные проблемы науки и образования. 2015. № 6.;
2. Адаевская Т.И. Первобытное общество: электронное учебное пособие / Т.И. Адаевская [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://docviewer.yandex.ru/view/52234776/>
3. Выготский Л.С. Педагогическая психология [Текст] / Л.С. Выготский. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
4. Гуцин Ю.В. Интерактивные методы обучения в высшей школе [Текст] / Ю.В. Гуцин // Психологический журнал международного университета природы, общества и человека «Дубна». – 2012. – №2. – С. 1–18.
5. Данилова В.Ю. История первобытного общества: учебное пособие [Текст] / В.Ю. Данилова. – Владимир: Изд-во ВлГУ, 2014. – 80 с
6. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: Учебное пособие для вузов. 2006 г.
7. Худайбергенова Н.С., Имашева Г.А. ВЛИЯНИЕ МОТИВАЦИИ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. 2023. № 4. 217-220 с. [Электронный ресурс] - <http://www.science-journal.kg/ru/journal/2/2023/4/>.
8. Бакиева С.Т., Качкынчиева А.Ж., Арыкова А.Т. ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ. 2023. № 4. 217-220с. [Электронный ресурс] - <http://www.science-journal.kg/media/Papers/ivk/2019/10/106-109.pdf>.
9. Кожомбердиева К. СЛАБОСТИ ТРАДИЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ И ПРЕИМУЩЕСТВА ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ. 2020. № 3. 118-122с. [Электронный ресурс] - <http://www.science-journal.kg/media/Papers/ivk/2020/3/>.
10. Корнеева Л. Интерактивные методы обучения [Текст] / Л. Корнеева // Высшее образование в России. – 2004. – №12. – С. 105–108.